D·N
8/6 1946.

Förvirringen som skyddsmedel

I denna tidnings ledande artikel den 3 juni kritiserades tendensen att ersätta ett nyanserat utrikespolitiskt bedömande med uttryck av misstro och förakt för alla. Främst angreps det vanliga påståendet att alla stormakter förde en brutal intresse- och maktpolitik; detta sätt att resonera sades vara en metod att undvika realdebatt, en av de många sandhögar i vilka pressens strutsar döljer sina huvuden. Det borde ligga öppet erkännas, slutade artikeln, att allmänheten icke minst i vårt land godtagna grundsatser för mellanfolklig frid i dagens läge försvarades av väsentes demokratier.

Några svar på denna artikel i skilda tidningar är av intresse. Icke därför att de för debatten vidare, att de klargör eller analyserar. Tvärtom! Det intressanta ligger i den oro som yppas inför tanken på en öppnare diskussion, den iver med vilken man borrar huvudet djupare ned i sanden. Tankeförvirringen tjänar som skyddsmedel.

Främst gäller detta Stockholms-Tidningens ledare den 5 juni, "Lika goda kalkspanar". Författaren rusar som ett skrämt och bundet får än i den ena, än i den andra riktningen; det enda fasta är oviljan mot att ta ställning. "Västdemokratierna" säges vara företrädare för "de rättsliga och moraliska grundsatser som vi håller heliga", men de förvarar i själva verket icke dessa grundsatser, ty de är bundna av sina egna intressen. Britternas moraliska ståndpunkt förklaras vara hög, men därefter åberopas en rad fall — t. o. m. opiumkriget — som är ägnade att visa den engelska politikens låga nivå. Slutsatsen blir att vi inte bör blanda oss i de stora grå i tanke att det är fråga om en strid mellan gott och ont. "Allt är inte bara svart och vitt här i världen", är den skarpsinnta slutreflexionen.

Två punkter i detta resonemang, som i huvudsak vederlägger sig självt, bör uppmärksammas. Det påstås att staterna handlar i enlighet med sina intressen och att idealiteten alltså icke spelar någon roll. Denna tankegång är roten till många av de orimligheter som skrivs om utrikespolitik. Att staterna inte allt för tidigt handlar i strid "värdsfrämmande" intresse torde vara klart: Tyskland handlade inte klokt då det började världskriget. Men även tanken att staterna alltid skulle handla i sitt subjektiva, förestående intresse är vilseledande genom sin oklarhet. Naturligtvis anser sig ingen ledande politiker handla i strid med det egna landets intresse. Men detta "intresse" kan fattas på de mest skilda sätt; det nationella intresset kan anses fordra en brutal maktpolitik, det kan också anses förenligt med en tolerant och utjämnande politik. Om exempelvis Förenta staterna slagit in på en expansionspolitik gentemot Mellan- och Sydamerika, kunde denna utan tvekighet ha motiverats med hänsyn till det egna landets intresse. Då en sådan politik i USA ansetts otänkbar är det till stor del därför att allmänhet, grundstoer om begreppet "intresse" ändrats.

Den väsentliga skillnad mellan Lappoprövelsen och den kommunistiska bevakningen av emellertid att den senare räknar med en främmande makts inflytande, eventuellt direkta ingripande — en parallell till sudetstyrkans roll under den nazistiska förkrigsperioden. Hur de kommunistiska ledarna spekulerar i detta hänseende kan emellertid inte förbises av närvarande. Det är positiv och syften är oviass. Den enkla förklaringen lär vara att de har blivit oroliga för att partiet skulle gå tillbaka — sådana tecken har visat sig — och därför velat åstadkomma en häftig rörelse i vattnen. Den svårartade inflationspsykosen har underlättat dessa strävanden. Folkmötestaktikens yttersta mål kan bedömas säkrare då man ser förstärkningen av Helsingforspygården. Två saker bör framhävas — att de radikala inte kan klaga över sin representation i riksdagen och regeringen, att en annars är de till och med övervrepresenterade, vidare att Finlands anseende i utlandet skulle bli högst ifrågasatt om det inte tycktes bevara att demokratiska anstikte. Statsministern, understödd av flertalet partiledare, har genom sitt ställningstagande till ultimatumpolitiken gjort ett gynnsamt intryck, låt vara att han i radiotalet begagnade mjuka vändningar. Det gick inte att behandla regeringen som man vrider om en vaxnäsa. Fichhillandet mellan socialdemokrater och kommunister har emellertid blivit ännu spändare än förut, inte minst inom fackföreningsrörelsen.

Den beställda försvarsplanen blir inte färdig i höst,

säger försvarskommitténs ordförande. "Det återstår ytterligare en del utredningar innan vi kan fatta beslut." Landshövding Levinson kunde också ha sagt att vad som återstår är praktiskt taget allt det viktigaste: tillförlitligt riksdagsmaterial om atomvapnets användbarhet och betydelse, säker överblick av den militärtekniska utvecklingen över huvud taget, systematisk bearbetning av dessa problem med hänsyn till de fordringar som kan ställas på det svenska försvaret, vare sig Förenta nationernas försvarssystem fungerar eller inte. Kommittén har ej ens kommit i närheten av dessa frågor. Den har lyssnat till en mass föredragningar av delvis mycket special art — ibland har de haft en intressant, ibland till och med hypotetisk prägel, ibland har de noga hållit sig till den militära traditionen — men först i senaste veckor vårdslösa ryssen väntas kommittéledamöterna själva ge sig in på en allvarligare debatt. De har viktiga uppgifter framför sig, fastän den mera långsiktiga försvarsplanen rycker på avstånd. Det kan inte bli fråga om någon sorts förpuppning — till gående för de konservativaste krafterna inom försvarsmakten.

Försvarets gradvisa anpassning till de nya, ovissa förhållandena är brännande aktuell under hela detta övergångsskede. Kommittén måste ge praktisk vägledning om hur anpassningsprövesen successivt skall utföras, både beträffande förstärknings- och besparingsarbeten. Att bara vänta och se och betala dyrga avgifter för både konservering och påbyggnader är dålig försvarspolitik.

PRESSGRANNAR

Pressfriheten har tagits upp i en resolution vid journalistkongressen i Köpenhamn. Handelstidningen (fp) har några allvarsord att säga om uttalandets tillkomst och innehåll:

Nu är sanningen den, att i de västerländska demokratierna har en tämligen fast uppfattning om vad pressfrihet är vuxit fram. Definitionsvårigheter kunna där icke föranleda allvarligare tvister, åtminstone när det talas om pressfrihet alla veta vad man talar om. Det räcker ett skapt stycke, och först när någon återtar en begreppsgiidning av uppenbart taktiska grunder, behöver man skrida till en strängt juridisk formulering. Tydligen har denna situation nu inträtt, och tydligen har journalistkongressen fått förfesta sig att godkänna en resolution, som ger lustarenom rum.

Tidningar skola vara fria att på eget ansvar framlägga meningar och fakta, även om de äro obehagliga för regimen, framhåller den tidskrift, som är mera lämnad åt delegaten yttrade, att i hans land är pressens frihet garanterad i författningen. Det är meningslöst, det är paradoxalt, att tersom alla veta, att i Ryssland är pressfrihet blott detsamma som den fullständiga friheten att framlägga av regimen auktoriserade meningar och fakta. En resolution, som samlat även anhängare av en sådan pressfrihet, är vårdelös, ja, skadlig. Detsamma gäller om det i resolutionen framföras krav på en internationell kontroll över journalister, som utsprida falska meddelanden. Det härör från tanken, att det är meningslöst, inte minst så länge man på andra håll konfiskerar en mycket stor del av sanningen.

Slutsatsen är klar:

De som verkligen mena vad de säga, när de tala om pressens frihet, borde icke i detta sammanhang erbarma sig över dem, som med frihet mena statligt tvång. Eljest börjar på nytt hela det onyttiga kretsloppet, utbredde sig i hägnet av de nazistiska defintiverna på begreppet pressens frihet. Emigheten tillkommer då på klarläggning, samtidigt som på utsträndigheten bekostnad. Det är icke så vi skola föra och kämpa för omistliga andliga ägodelar.

Förmått och erfarenhet ger i detta skyke samma lärdomar.

Hr Wigforss ingripande mot kortvågsradion motiverna nu med all kraft av socialdemokratiska redaktörer med sälte i andra kammaren. Karl Mäler i Nya Norrland (s):

En dag är det barnmorskorna som skall tillgodoses. Dera ställning är bekymmersam och deras krav behjärtansvärda. Och det sammanlagda beloppet blir ju ett litet. Dessutom äro alla förfäkrat på värdsstyrelsernas personal, den tredje dagen är det tågvärdag, fjärde dagen äro de mässverkets personal, femte dagen är det flakarbetslaknigarna bekymmer, sjätte dagen är det flygvärdspersonalen och på sjunde dagen — en ny radiostation i Höstp! På går det dag efter dag under riksdagens lopp, och skulle inte den alltid småskalit sparsamma Wigforss bromsa så skulle statsutgifterna under påskriften av den med ett eller annat 100-tal miljoner kronor större än i budgetförslaget redogjorts.

Enligt denna syn var andra kammarens avslag på 1,2 milj. till kortvågen nödvändigt för att "möjliggöra åtskilliga önskemål som alla förfäktat på intresserade av". Man frågar sig då varför inte senatorerna var lika ansvarsmedvetna. Emil Olsson i Västmanlands Folkblad (s) svarar:

När hr Wigforss klarat saken i andra kammaren skyndade han över till första kammaren för att klara saken även där. Då var det emellertid för sent. Första kammaren hade då — någon minut innan hr Wigforss kom springande in där — utan debatt bifallit utskottets förslag. Ingen av de närvarande senatorerna kunde fatta gapet och ta ordet och tala till dess den i andra kammaren uppträne finansministern hunnit ilelig för att gripa in. — Utskottet dåliig regi!

Regi! Den enda rimliga förklaringen är att finansministern inte tänkte på eller bestående sig för att kasta in sin auktoritet förrän i allra sista minuten. Om socialdemokraterna i första kammaren varit det minsta förberedda, skulle säkert flertalet av dem gjort en rättningsrörelse lika snabbt och perfekt som nerstämningarna i medkammaren. — Nu har de chansen kvar till den gemensamma voteringen — såvida de inte någon sorts självständighetsinstinkt dyker upp eller finansministern ändrar ståndpunkt, som han nyligen gjorde i den jämförliga men ekonomiskt större frågan om skattefrihet för Nobelstiftelsen.

Det finns också anledning att reflektera över de uttalter på andra håll som öppnar sig om hr Wigforss fortsätter i rollen som obönhörlig sparsamhetsfanatiker och finansplanedlikator. Västerbottens-Kuriren (fp):

Det återstår att se, om regering och riksdag komma att tvinna bättre med denna situationsbild i den knappa marginalens tecken än en inskild medborgare skulle göra i motsvarande situation. Man kan fråga sig, vad de massiva påbjudna utredningsarbeten tjäna till, när utgiftsplanen redan är låst för många år framåt. Och riksdagsledamöternas ärlida värfloder av motioner med förslag, som inte hela det politiska livet sin mening och spänning, när man redan nu läser den statsfinansiella rörelsefriheten för flera år framåt i tiden?

I varje fall bör det kännas träkigt för majoritetspartiets mera energiska andar.

OFFICIELLT

Finansdepartementet. E. o. förste kanalinskreterare G. B. Ohman och t. f. förste kanalinskreterare L. A. Gabrielson ha utnämnts till förste kanalinskreterare.

Hovrätterna. Skånska hovrätten har på förslag till ett hovrättsrådsämbete i hovrätten upptört t. f. revisionssekreterarna Evert Person, Hans Ramel och Gunnar Ekedahl i nämnd ordning.

— Hovrättsråden Aurell, Herrlin, Löthner, Palmgren, Ljungholm, Lundin, Ekstedt och Olsson har förordnats att fortfarande till 30 juni 1947 vara, Aurell, Herrlin, Löthner och Palmgren ordförande samt Ljungholm, Lundin, Ekstedt och Olsson vice ordförande på division i hovrätten.

Marinförvaltningen. Ingenjör Erik Cullling får anställas som konstruktör av första klass vid marinförvaltningen.

Medicinalstyrelsen. Medicinalstyrelsen har bemyndigats förordna första läkaren vid Birgittas sjukhus i Vadstena K.-I. Oster att tjänstgöra som biträdande föredragande i rättspsykiatriska ärenden hos styrelsen.

Luftfartsstyrelsen. Förste byråsekreteraren J. Troschow har förordnats till e. o. byråchef från 1 oktober.

Allmänna lönenämnden. T. f. e. o. byrådirektör Ax. Rydbeck har förordnats till e. o. byrådirektör.

Sakrevisionen. Kanslichefen hos statens sakrevision Cardellius har fått förlängt förordnande för sex år.

Organisationsnämnden. Kanslichefen hos statens organisationsnämnd Dahlberg har fått förlängt förordnande för sex år.

Yrkesöverstyrelsen. Landshövding Thomson har begärt entledigande från uppdraget som ledamot i yrkesöverstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen. Byråchefen E. A. Granström, lantbruksstyrelsen, har förordnats att 1 oktober 1946—30 juni 1948 vara ställföreträdare för generaldirektören och chefen för lantbruksstyrelsen.

— Förste byråsekreteraren i lotsutyrelsen m. f. byråchefen i egnahemsstyrelsen C. S. Lindström skall från 1 oktober uppehålla en byråchefsbefattning i lantbruksstyrelsen.

— Byråchefen A. E. Bjurström har förordnats att fortfarande vara föredragande i lantbruksstyrelsen.

Domsagorna. Till tingsdomare i Sollentuna och Upplands storasags förenade Svea hovrätt de två sökande adjungerade ledamöterna vid hovrätten K. A. Ericsson och K. J. Söderhjelm i nämnd ordning. Nuvarande tingsdomaren A. F. Ribbing förordnas till assessor i hovrätten.

Krigsrätterna. Till vice auditör vid regementskrigsrätten vid Stockholms luftvärnsregemente förordnar krigshovrätten enhälligt landsnämnen vid Stockholms rådhusrätt S. A. Tidstrand.

— Auditören vid regementskrigsrätten vid Stockholms luftvärnsregemente, rådman Lundquist, skall till utgången av 1947 vara vice krigsdomare i regementskrigsrätterna vid Stockholms luftvärnsregemente (utom dess batteri på Gotland), flygelgens flygflottili och Svea flygflottilj; vetenskinskreterare vid Norrbygötens vattendomstol Lindhagen t. v. vice auditör vid regementskrigsrätterna vid Västerbottens regemente och Norrlands dragonregemente; jur. kand. Hans Linder t. v. vice auditör vid regementskrigsrätterna vid Norrbottens regemente, Norrbottens artilleriskär, Bodens artilleriregemente och flygflottilj samt vid artilleriskolan och signalskolan i Boden, samt t. f. landsfogde E. Grundmark t. v. krigsfiskal vid regementskrigsrätterna vid Västerbottens regemente och Norrlands dragonregemente.

Armén. Till tygofficerskurs 1946 —1948 vid Arméns skvadronsskola i Ostberg. Järnlands fältjägarregemente, och Hulténs, fältrygkåren. In- och utryckning sker 1 oktober 1946 resp. 21 mars 1948.

— Löjtnant S. H. Hultman, Norra skånska infanteriregementet, skall fortfarande till 1 oktober tjänstgöra vid försvarsstaben.

— Major C. O. Nordell, fältflygkåren, får under högst fyrton dagar i juni bedriva materielteknika studier i England.

Försvarets fabriksverk. Till överingenjör och fabrikschef vid försvarets fabriksverk har regeringen för tre år från 1 juli förordnat torpedingenjör Gustaf Wigforss. Han blir chef för Centrala torpedverkstaden i Motala.

Marinen. En marinläkartjänst av andra graden vid marinläkarkåren söker endast av med. lic. Karl Erik Astrőm, Stockholm.

Nya häradsskrivare. Till häradsskrivare har från 1 juli utnämnts i:

Spånga fögderi landskontorist S. R. O. Lundström, Stockholms län; Åkers fögderi landskontorist C. G. B. Krook, Stockholms län, Östra fögderi tf. tauxeringsassistenten S. Johansson, Trunda fögderi, Gripsholms fögderi länsbokhållare B. H. K. Liedholm, Norrbottens län, Bohusläns fögderi landskontorist S. J. G. Herviin, Södermanlands län, Kronobergs fögderi landskontorist J. W. Bloomberg, Kronobergs län, Oskarshamns fögderi andre notarien, kronofogden A. F. B. Sundgren, Oskarshamn, Södrevebergs fögderi landskontorist C. A. Borgmark, Blekinge län, Vemmenhögs fögderi tauxeringsassistenten, landskontorist C. G. Forsbed, Blekinge län, Kristianstads fögderi e. o. landskontoristen S. H. Geijer, Kristianstads län, Tullarps fögderi landskontorist A. Wickberg, Kristianstads län, Ballövs fögderi landskontorist S. Wetterlöf, Malmöhus län, Höchy fögderi kronokamrer N. E. L. Sonesson, Trelleborg, Lesholms fögderi landskontorist G. S. D. Lexén, Hallands län, Falkenbergs fögderi landskontorist S. J. Möller, Hallands län, Sunnervikens fögderi landskontorist H. A. F. Arnoldh, Uppsala län, Vikingarnbergs fögderi e. o. taxeringsinspektören landskontorist T. E. Röstam, Älvsborgs län, Trollhättans fögderi landskontorist G. O. Stenholm, Älvsborgs län, Marietads fögderi landskontorist S. J. Österberg, Skaraborgs län, Hallanda fögderi landskontorist J. E. Lundell, Örebro län, Svartsjöns fögderi vägkamrer C. A. Hall, Västernorrlands län, Örnsköldsviks fögderi landskontorist G. A. Israelsson, Norrbottens län, Jämtlands södra fögderi landskontorist O. A. Öfstl, Jämtlands län, Norra fögderi t. f. kronokassören S. G. Högdhom, Skellefteå, Asles fögderi landskontorist C. R. Halén, Jämtlands län, Kiruna fögderi taxeringsinspektör K. O. B. Holm, Norrbottens län, samt Kalix fögderi landskontorist E. W. Ström, Norrbottens län.

Att från 1 juli i år till 30 juni 1947 uppehålla häradsskrivartjänster har förordnats:

Oknebo fögderi landskontorist N. H. Bryner, Stockholms län, Tvögds fögderi landskontorist S. Rydberg, Uppsala län, Motala fögderi landskontorist K. T. Kallefors, Östergötlands län, Reftele fögderi landskontorist L. A. E. Lindwall, Kronobergs län, Sävsjö fögderi landskontorist R. H. Spera, Jönköpings län, Tunhems fögderi landskontorist N. H. Westring, Jönköpings län, Albo fögderi landsfiskal J. A. Elfström, Bankesiters distrikt, Vimmerby fögderi e. o. landskontoristen C. F. L. Thomson, Blekinge län, Högsby fögderi e. o. landskontoristen W. E. V. Bergkvist, Blekinge län, Klippans fögderi landskontorist A. E. M. Andersson, Malmöhus län, Hässleholms fögderi landsfiskalsassistent S. G. Holmgren, Angelholm, Onby fögderi landskontorist C. A. Wenkergren, Kristianstads län, Ystads fögderi kronuppbördsskrivare A. E. Carlsson, Ystad, Norrvikens fögderi, landskamrerist G. H. Ekström, Göteborgs och Bohus län, Uddevalla fögderi landskontorist R. I. Hallberg, Göteborgs och Bohus län, Kinna fögderi uppbördsassistent H. Jansson, Borås, Sventjunga fögderi kronuppbördskamrer T. L. W. Wiberg, Uddevalla, Vara fögderi kamerala skrivare T. Sahlin, Linköping, Lidköpings fögderi kronoassistenten G. H. Berger, Lidköping, Skara fögderi landskontorist S. O. R. Sculgren, Skaraborgs län, Töreboda fögderi landsfiskal K. H. V. Svensson, Karlsborgs distrikt, Nordmarks fögderi landskontorist F. G. Egeman, Värmlands län, Alvdals fögderi landskontorist T. R. Lundvall, Värmlands län, Nora fögderi landskontorist R. K. E. Tuell, Örebro län, Kopings fögderi landskontorist N. A. Friberg, Västmanlands län, Fagersta fögderi t. f. stadsfogden och kronofogden L. E. Hjorth, Västerås, Kopings fögderi landskontorist E. B. Sjöden, Kopparbergs län, Avesta fögderi landskontorist S. A. Bergström, Stockholms län, Storviks fögderi landsfiskalsassistent R. C. G. Tengstål, Glasebmarsarna distrikt, Hedemora fögderi landskontorist K. G. Borgander, Gävleborgs län, Ljunga fögderi landskontorist på övergångstat P. Mårtensson, Gävleborgs län, Hudiksvalls fögderi landskontorist B. O. Nyberg, Gävleborgs län, Ljusne